

DELAVEC- DELAVCU!

DO je v obdobju januar - maj vrednostni plan pa 206 zaposlenih ali 98,56 % v odnosu na plan.

Doseganje plana:

1. Po količini

Glasilo delovne skupnosti
podjetja TERMIT domžale

TOZD	Obdobje	Plan	Realizacija	Index
- Peskobkopi (v tonah)	I. trom. april	34.000	33.000	97,06
	maj	34.000	33.000	97,06
Skupaj		68.000	66.000	97,06
- Ipos (v tonah)	I. trom. april	40.000	40.000	100,00
	maj	40.000	40.000	100,00
Skupaj		80.000	80.000	100,00
DO Skupaj		148.000	146.000	98,65

2. Po vrednosti

Fakturna vrednost: realizacija v obdobju januar - maj dosežena v višini:

a. v TOZD-u Peskobkopi 33.000,00 ali v odstotku na plan 120,59 %

b. v TOZD-u Ipos 40.000,00 ali v odstotku na plan 124,80 %

c. v DSS 3.460.120,57 ali v odstotku na plan 119,87 %

Primerjava realizacije za obdobje januar - maj letošnjega leta z letnim planom in letnim dejanskim izvajanjem:

1. Po količini: Po menju izvršnega sveta je glasilo opremljeno promemerny davka

STVILKA 35 - JUNIJ 1979

DELAVEC - DELAVCU

Glasilo kolektiva
"TERMIT" Domžale

Ureja uredniški odbor
Sedušak Boris - urednik

Habjan Marija
Janežič ing. Peter
Jerman Jože
Lavrač Joži
Mazaj Milan
Urbanija Anton
Zupanc Olga

Organizacijski odbor

Sedušak Boris
Habjan Marija
Zupanc Olga

Tisk: Tiskarna Delavske univerze
Domžale

Po mnenju Izvršnega sveta SRS, sekretariata za informacije št. 421 - 1/72
je glasilo oproščeno prometnega davka.

DOSEŽENA REALIZACIJA

za obdobje januar - maj
1979

DO je v obdobju januar - maj realizirala 59.875 ton gotovih proizvodov, vrednostni plan pa je bil dosežen v višini 48.479.985,27 din pri 206 zaposlenih ali 98,56 % v odnosu na plan.

Doseganje plana:

1. Po količini

TOZD	Obdobje	Plan	Doseženo	Index
- Peskokopi (v tonah)	I. trom. 1979	34.025	34.078	100,16
	april	12.552	11.376	90,63
	maj	12.552	11.626	92,62

Skupaj		59.129	57.080	96,53

- Ilpos (v tonah)	I. trom. 1979	1.443	1.709	118,43
	april	484	546	112,77
	maj	484	540	111,60

Skupaj		2.411	2.795	115,89

DO Skupaj		61.540	59.875	97,29
=====				

2. Po vrednosti

Fakturirana vrednostna realizacija je bila v obdobju januar - maj dosežena v višini:

- v TOZD-u Peskokopi 26.019.025,10 ali v odnosu na plan 129,33 %,
- v TOZD-u Ilpos 18.994.830,60 ali v odnosu na plan 124,80%,
- v DSSS 3.466.129,57 ali v odnosu na plan 119,87%.

Primerjava realizacije za obdobje januar - maj letošnjega leta z lanskim obdobjem, pa nam daje naslednje rezultate:

1. Po količini

Količinska realizacija je v odnosu na lansko obdobje porasla za:

- a. v TOZD-u Peskokopi z 50.266 ton na 57.080 ton ali za 13,56 %,
- b. v TOZD-u Ilpos z 2.618.119 kg na 2.794.683 kg ali za 6,74 %.

2. Po vrednosti

Vrednostna realizacija je v odnosu na lansko obdobje porasla za:

- a. v TOZD-u Peskokopi za 24,81 %,
- b. v TOZD-u Ilpos za 17,16 %.

3. Po delovni sili

Delovna sila pa se je povečala v primerjavi z lanskim obdobjem za 5,10 % ali 10 zaposlenih.

TOZD	Obdobje	Plan	Uresničeno	Indeks
- Peskokopi I. trom. 1978	april	34.025	34.078	100,18
	maj	12.582	11.378	90,82
- Ilpos I. trom. 1978	april	2.443	1.709	69,93
	maj	384	540	140,63
Skupaj		36.852	37.060	100,57
-----				
3. Po vrednosti				
Tehnična vrednostna realizacija je bila v obdobju januar - maj dosežena v višini:				
a. v TOZD-u Peskokopi 28.019.025 ali v odnosu na plan 123,22 %				
b. v TOZD-u Ilpos 18.894.830 ali v odnosu na plan 124,90%				
c. v DSS 3.486.120,57 ali v odnosu na plan 119,67%				
Primerjava realizacije za obdobje januar - maj letošnjega leta z lanskim obdobjem, po nam. datje naslednje realizacije:				

Kosmač Irena

TROMESEČNO POROČILO

V smislu sprejetih sklepov samoupravnih organov in določil Zakona o združenem delu smo s 1. 1. 1978 ustanovili v okviru delovne organizacije "Termit" Domžale dve temeljni organizaciji združenega dela:

- TOZD Peskokopi Moravče
- TOZD Ilpos Ihan

z delovno skupnostjo skupnih služb.

Celotno poslovanje se je odvijalo v okviru sprejetega proizvodnega programa preko posameznih žiro računov TOZD-ov in DSSS.

Iz navedenih razlogov je tromesečni obračun sestavljen za posamezna TOZD-a in DSSS.

Realizacija plana

DO je v I. tromesečju letošnjega leta realizirala 35.787 ton ali 100,90 % gotovih proizvodov. Vrednostni plan pa je bil dosežen v višini 28.550.485,15 din ali 124,71 %.

Doseganje količinskega in vrednostnega plana ter plana delovne sile po TOZD pa je naslednja:

Po količini

TOZD	Plan I. trom. 79	Doseženo I. trom. 79	Index
- Peskokopi	34.025	34.078	100,16
- Ilpos	1.443	1.709	118,43
DO	35.468	35.787	100,90

Po vrednosti a) po fakturirani realizaciji

TOZD	Plan I. trom. 79	Doseženo I. trom. 79	Index
- Peskokopi	11.978.661,85	15.204.522,10	126,93
- Ilpos	9.179.890,15	11.390.202,25	124,08
DSSS	1.735.000,00	1.955.760,80	112,72
DO	22.893.552,00	28.550.485,15	124,71

b) po plačani realizaciji

TOZD	Plan I. trom. 79	Doseženo I. trom. 79	Index
- Peskokopi	11.978.661,85	14.953.704,45	124,84
- Ilpos	9.179.890,15	10.859.490,60	118,30
DSSS	1.735.000,00	1.955.760,80	112,72
DO	22.893.552,00	27.768.955,85	121,30

Po delovni sili

TOZD	Plan I. trom. 79	Doseženo I. trom. 79	Index
- Peskokopi	101	98	97,03
- Ilpos	77	74	96,10
DSSS	31	34	109,68
DO	209	206	98,56

Primerjalna analiza

Primerjava dosežene realizacije oz. proizvodnje v lanskem in letošnjem obdobju za DO nam daje naslednje rezultate:

1. Količinska proizvodnja je dosežena z 110,41 %,
2. Vrednostna proizvodnja je dosežena z:
  - a) po fakturirani realizaciji z 112,61 %
  - b) po plačani realizaciji z 122,57 %
3. Delovna sila pa je do-sežena z 104,62 %.

Primerjava in delitev dohodka v I. tromesečju letošnjega in lanskega leta

Za primerjavo poslovnih rezultatov poslovanja podajamo primerjavo celotne ga prihodka in poslovnih stroškov v primerjavi z lanskim obdobjem za DO in sicer:

Struktura	I. trom. 1978	I. trom. 1979	Index
Celotni prihodek	25.386.080,83	28.303.463,85	111,49
Porabljena sredstva	14.226.274,49	15.015.443,48	105,55
Dohodek	11.159.806,34	13.288.020,37	119,07

Delitev dohodka:

Dohodek	11.159.806,34	13.288.020,37	119,07
Prispevki iz dohodka samoupravnim interesnim skupnostim ter prispevki drugim po zakonu določenim družb. dejavnostim:	- 4.291.352,02	- 4.557.271,80	106,20
Čisti dohodek	6.868.454,32	8.730.748,57	127,11
Del ČD za OD	5.978.572,45	6.390.424,70	106,89
Del ČD za stanovanjsko gradnjo	200.706,80	376.849,65	187,76
Razporeditev dela ČD za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela in rezerv:	689.175,07	1.963.474,22	284,90
Del ČD za poslovni sklad	349.441,82	875.802,11	250,63
Del ČD za poslovni sklad kot posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja	60.738,10	-	-
Del ČD za prehrano delavcev		272.040,00	-
Del ČD za regres za letni dopust		429.500,00	-
Del ČD za druge namene v skupni porabi		91.157,66	-
Del ČD za rezervni sklad	278.995,15	294.974,45	105,73

Delitev celotnega prihodka v tromesečnem obdobju letošnjega leta je DO izvajala v smislu sprejetih sklepov organov delavskega samoupravljanja in novih gospodarskih predpisov.

Porast celotnega prihodka in porabljenih sredstev v primerjalnem obdobju je ugodno vplival na ustvarjeni dohodek.

Dohodek v višini 13.288.020,37 je v primerjavi z lanskim tromesečnim obdobjem porastel za 19,07 % in je rezultat boljšega poslovanja in večje prizadevnosti celotnega kolektiva.

Po kritju prispevkov iz dohodka samoupravnim interesnim skupnostim ter drugim po zakonu določenim družbenim dejavnostim znaša čisti dohodek 8.730.748,57, kar predstavlja razpoložljiva sredstva za kritje osebnih dohodkov in skladov.

Na splošno lahko zaključimo, da je bilo poslovanje v tem obdobju uspešno in da je DO realizirala oziroma prekoračila predvideni družbeni plan za I. tromesečje letošnjega leta, saj je iz dohodka krila vse obveznosti.

investicija v Moravčah

V TOZD "Peskokopi" se je končno le pričela izgradnja v okviru sprejetega investicijskega programa za izgradnjo in razširitev proizvodnih kapacitet.

Gradbeno industrijsko podjetje Beton - Zasavje iz Zagorja je pričelo z gradbenimi deli in sicer na objektu "čiščenje in oskrba z industrijsko vodo", ki se nahaja v podaljšku separacije finih frakcij. Poleg tega objekta se bodo pričela dela tudi na objektu "pralnica", "dozirni kanal" in "oporni zidovi", ki se nahajajo na pobočju hriba za garažami in delavnicami. Gradbena dela na ostalih objektih (separacija, sušilnica itd) pa se bodo pričela v skladu s sprejetim planogramom izgradnje nekoliko kasneje in bodo zaključena do jeseni leta 1980.

Z GIP Beton - Zasavje je sklenjena pogodba za izvajanje gradbenih del v višini 36.902.836,45 din, kolikor znaša celokupna predračunska vrednost manjkajočih gradbenih del v okviru investicije rekonstrukcije separacije in sušilnice peska in izgradnje infrastrukturnih objektov. Celokupna vrednost gradbenih del za to investicijo pa znaša 45.572.664,00 din. Dela pri tej investiciji, predvsem na infrastrukturnih objektih je že opravil GP Megrad iz Ljubljane, oziroma je pogodbeno vezan, da jih še dokonča.

Z ozirom na finančne težave pri tej investiciji smo se osločili, da gremo v postopno izgradnjo, v odvisnosti od višine zagotovljenih sredstev, zato nameravamo najprej dokončati investicijo za rekonstrukcijo separacije in sušilnice peska, katera celokupna predračunska vrednost znaša 106.011.966,15 din. Za to investicijo smo v preteklih letih že zagotovili in potrošili 48.739.277, din in potrebujemo še 57.272.689,15. Plan finansiranja teh manjkajočih sredstev je osnovan za leto 1979 iz sredstev sovlagateljskih deležev v okviru plačila soudeležbe po samoupravnem sporazumu in sicer v višini 32.000.000,00 din in kredita izvajalca del v višini 6.000.000,00 din. LB - temeljna banka Domžale pa bo pokrivala s kreditom razliko v višini 19.273.000,00 din. Pri tem pa je nastal problem, ker LB - temeljna banka Domžale za leto 1979 nima razpoložljivih investicijskih sredstev in bomo tako prisiljeni ta dela izvajati le iz sredstev plačila udeležbe sovlagateljev in kredita izvajalca gradbenih del. Tako lahko nastopijo določene težave pri sami izgradnji in to v primeru, če podpisniki samoupravnega sporazuma ne bi pravočasno nakazali svoje udeležbe na naš posebni žiro račun pri SDK, ki kontrolira izvajanje investicij. V tem primeru bomo prisiljeni investicijsko dejavnost vsklajevati z višino razpoložljivih finančnih sredstev, kar bo neugodno vplivalo na rok izgradnje in podražitve.

Za izgradnjo smo že pridobili dovoljenje, ki ga je izdal Republiški sekretariat za industrijo in dejansko ni tehničnih ovir, razen finančnih, za nemoten potek izgradnje.

Izgradnja ostalih objektov v okviru investicijskega programa (kisle mase, oplaščeni peski, filtracija) pa bo stekla, ko bodo zagotovljena vsa potrebna finančna sredstva in sicer postopoma po posameznih objektih. Realno pričakujemo, da bo to možno izvesti šele v letu 1980.

Breznik Lovro

samoupravni sporazum je podpisan

Petek, 18. maja je bil za našo DO pomemben mejnik v njenem nadaljnjem razvoju. Na svečan način je bil podpisan samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razširitev proizvodnih kapacitet v TOZD Peskokopi. Podpisa se je udeležilo poleg sovlagateljev tudi precejšnje število drugih gostov in sicer predstavniki krajevnih skupnosti, občine, gospodarske zbornice, ljubljanske banke, republiškega sekretariata za industrijo in drugi.

Svečan del prireditve je bil v gostišču Kavka v Moravčah, kjer je uvodoma pozdravil vse udeležence direktor naše DO tov. Otrin Janez in dejal :

"Delovna organizacija "Termit" Domžale z današnjim dnevom pričinja uresničevati dolgotrajne priprave za realizacijo programa investicij v TOZD "Peskokopi", ki temeljijo na osnovi združevanja dela in sredstev vseh zainteresiranih porabnikov surovin-skih proizvodov te TOZD. Uresničevati se pričinja investicijski program razširitve proizvodnih kapacitet na principu skupnega vlaganja, oziroma dohodkovnih odnosov, ki jih je uveljavil Zakon o združenem delu. Pri tem povdarjam, da je naš primer združevanja dela in sredstev prvi v panogi nekovin v Jugoslaviji, oziroma eden izmed tistih, ki so tudi v celotnem gospodarstvu odigrali pionirsko vlogo."

Komisija

V nadaljevanju svojega govora je tov. direktor dejal, da so priprave za podpis samoupravnega sporazuma bile zamudne in so trajale več kot 1 leto. To pa predvsem iz razloga, ker večina sovlagateljev ni uspela zagotoviti potrebnih finančnih sredstev za plačilo soudeležbe in pa, ker so nekateri imeli pripombe tudi na vsebino samoupravnega sporazuma.

Nato je dejal :

"Z realizacijo programa investicij za katerega združujemo delo in sredstva bo TOZD "Peskokopi" pridobila nov modernejši obrat za separiranje, sušenje in oplaščenje livarskih peskov, ki je v celoti osnovan na domači tehnologiji in z domačo opremo.

Povečanje proizvodnje separacije na 250.000 ton ravnega peska na leto od sedanjih 150.000 ton, bo omogočilo pokrivanje potreb po mokrih in sušenih livarskih peskih. Proizvodnja sušenih livarskih peskov bo občutno povečana, ke jih v sedanji situaciji največ primajkuje. Za tržišče bo na razpolago 103.000 ton sušenih peskov od sedanjih 44.000 ton na leto. Precej pa bo povečana in predvsem tudi modernizirana proizvodnja ostalih proizvodov, oziroma proizvodov v nadaljni predelavi, kot npr. proizvodnja oplaščenih peskov od 5.000 ton na 20.000 ton in proizvodnja kislih malt in mas od sedanjih 6.000 ton na 15.000 ton na leto. Izgrajeni bodo potrebni infrastrukturni objekti kot so nova transformatorska postaja, dovozne ceste, tehtnica ipd. Rešen bo tudi problem onesnaževanja okolja z izgradnjo ustreznih čistilnih naprav.

Novi obrati bodo omogočali tudi kvalitetnejšo proizvodnjo in razširitev asortimana, predvsem tistega v stopnji nadaljne predelave."

Za združevanje dela in sredstev se je prijavilo 30 sovlagateljev ki zaposlujejo skupno več kot 10.000 delavcev. Izkazan je širši interes našega gospodarstva za investicijo v TOZD Peskokopi in to ne samo b SR Sloveniji, temveč tudi v drugih republikah.

Z realizacijo investicije bo zagotovljena rednejša in kvalitetnejša oskrba z livarskimi peski in proizvodi iz te surovine, zmanjšan bo uvoz in oskrba z oddaljenejših nahajališč Jugoslavije, kar bo brez dvoma tudi pozitivno vplivalo na proizvodnjo in proizvodne stroške pri sovlagateljih.

Tov. direktor je v zaključku svojega govora izrekel tudi zahvalo vsem tistim, ki so pomagali pri pripravah samoupravnega sporazuma in investicije, posebno zahvalo pa je izrekel Slovenskim železarnam, ki so kot največji sovlagatelj vseskozi dajale največ moralne opore in pomoči.

Po uvodnem govoru se je pristopilo k samem sporazumu podpisu samoupravnega sporazuma. Sporazum je podpisalo 21 pooblaščenih zastopnikov sovlagateljev, ki skupno združujejo 60.833.024,00 din sredstev ali 78,2 % od skupno predvidenih sovlagateljskih sredstev. S tem je tudi sporazum postal veljaven, ker ga je podpisalo toliko sovlagateljev, da dosežena dvotretinska večina predvidenih sovlagateljskih sredstev.

Nato so v samem združevanju dela in sredstev govorili še tov. Gregor Miklič, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije, tov. Lado Škerjanc, predstavnik Sob Domžale in tov. Aleš Lapajne, zastopnik republiškega sekretariata za industrijo. Vsi so bili enotni v oceni pomembnosti in upravičenosti investicije v TOZD Peskokopi, predvsem pa glede na uresničevanje določil Zakona o združenem delu, ko se naša investicija pričinja izvajati na osnovi združevanja dela in sredstev, oziroma ko se s tem pričinja uveljavljati medsebojni dohodkovni odnosi.

Vsi udeleženci podpisa Samoupravnega sporazuma in gostje so si nato ogledali sam TOZD Peskokopi, kjer jim je bila pokazana tudi načrtovana izgradnja objektov in naprav v okviru sprejetega programa investicij. Po ogledu smo se vsi skupno vrnili v gostišče Kavka na slavnostno kosilo.

Sedušak Boris

proslava rudarjev

Kakor vsako leto, bomo tudi letos praznovali tretjega julija Dan rudarjev na Oklem. Upajmo, da nam bo tudi tokrat tako lepo vreme naklonjeno, kot je v tem času. Komisija se je že sestala in tudi napravila program proslave. Upajmo, da boste tudi letos zadovoljni.

Komisija

kako pomagati pri opeklinah ?

Tako danes zanesljivo vemo, da trenutna ohladitev opečene kože zmanjša obseg omejenih biokemičnih procesov.

Dva znanstvenika sta s poskusi na živalih dokazala, da uporaba mrzle vode zmanjša smrtnost zaradi hudih opeklin, vendar pa zagotavlja uspeh samo tedaj, če jo uporabimo takoj po nastanku opeklin in če je temperatura vode najmanj 15 do 20 stopinj C. Čas hlajenja mora biti najmanj 15 do 30 minut.

Pri hlajenju se krvne žile, ki so pod opeklino zožijo in s tem se zmanjša možnost razpadajočih beljakovin v organizem.

PRAKTIČNA NAVODILA ZA PRVO POMOČ PRI OPEKLINAH

1. Osebe za prvo pomoč.

Za prvo pomoč pri opeklinah sta potrebna najmanj dva človeka. Eden mora odstraniti mokro ali gorečo obleko, drugi pa medtem pripravlja mrzlo vodo. Posebno hitro je treba ukrepati, če so poškodovani otroci.

2. Potrebni material.

Za odstranjevanje obleke, ki je ne moremo hitro strgati s telesa, potrebujemo sanitetne ali večje navadne škarje, če jih nimamo, pa lahko uporabimo tudi nož z zaobljeno konico.

V podjetjih, predvsem pa v oddelkih, ki jih ogroža požar je priporočljivo imeti poleg tuša tudi daljšo gumijasto cev, ki jo lahko priključimo na vodo, dve rdeče pobarvani vedri (za 10 litrov) in lonec z ročajem (za 1 liter).

Ta pomožni pribor naj bo lahko dostopen kraju blizu vode, da ga lahko vsak hip uporabimo. V neposredni bližini morajo biti tudi kratka navodila za prvo pomoč pri opeklinah.

V sanitetnem prostoru bi bilo dobro, da bi imeli v hladilniku vrečko z ledenimi kockami ali celo mrzle blazinice z želejem, ki so primerne za večje opekline po telesu. Na zalogi bi morali imeti tudi večje količine gaze ter rjuho, prevlečeno z aluminijem, za vlažni povoj med transportom.

Povoji, mazila in olja za opekline ne ustrezajo več današnjemu nivoju znanja. Samo za zelo majhne opekline lahko uporabimo specialni žele za opekline.

3. Časovno zaporednje ukrepov prve pomoči.

Če gre za opekline po rokah, moramo opečeni del takoj dati pod curek mrzle vode.

Če nastanejo po telesu opekline od ognja, moramo ogenj takoj pogasiti z vodo (nikakor ne smemo poškodovanca pokrivati z odejami, da ne bi zadrževali toplote), lahko uporabimo tudi gasilni aparat.

Obleko, prepojeno z vrelo tekočino, moramo čimprej odstraniti s telesa. Opečene dele telesa moramo polivati z mrzlo vodo, otroka pa čimprej položiti v kad, potem ko mu hitro odstranimo obleko.

Na pomoč pokličemo tudi sosede.

4. Uporaba mrzle vode.

S plastičnim loncem polivamo mrzlo vodo na opečeno kožo. V začetku vsako minuto, kasneje pa vsaki dve minuti. Če je le mogoče, uporabimo gumijasto cev za vodo.

Na poškodovanih delih telesa obleko zaščitimo pred vodo.

Otroke polivamo z ročnim tušem v kadi lo do 20 minut.

Če je poškodovan obraz, ga vsako minuto pomakamo v umivalnik z mrzlo vodo.

Toplo vodo ohladimo s kockami ledu iz hladilnika.

Pri transportu v bolnico moramo na opečene dele telesa položiti mrzle blazine ali v mrzli vodi namočeno gazo ali pa kar namočeno posteljnino.

5. Ravnanje pri nesrečah.

Pri nesreči imajo opečeni ljudje večje možnosti za zdravljenje, če jim damo prvo pomoč z mrzlo vodo, vendar pod pogojem, da to lahko hitro izvedemo. Veliko časa namreč porabimo za reševanje poškodovanih in za iskanje vode.

Zato lahko včasih improviziramo (uporabimo pijačo iz steklenic ali konzerv). Če je prevažanje poškodovanih počasno, jih lahko še naprej polivamo z mrzlo vodo. Ta priporočila veljajo tudi za avtomobilske nesreče, ko lahko z vodo polivamo kar skozi razbita okna.

6. Drugi ukrepi v okviru prve pomoči.

Poklicna združenja posebno priporočajo, naj dajemo poškodovancem manjše količine napitkov (mineralna voda, limonada, čaj).

pri opeklinah?

Če se opekline pojavijo na obrazu, rokah ali nogah, jih je treba takoj ohladiti s hladno vodo. Če opekline niso preveč hude, jih lahko zdravimo s posebnimi mazili. Če opekline so hude, jih je treba zdraviti v bolnišnici.

Če opekline niso preveč hude, jih lahko zdravimo s posebnimi mazili. Če opekline so hude, jih je treba zdraviti v bolnišnici. Če opekline so zelo hude, jih je treba zdraviti v bolnišnici.

Če opekline niso preveč hude, jih lahko zdravimo s posebnimi mazili. Če opekline so hude, jih je treba zdraviti v bolnišnici. Če opekline so zelo hude, jih je treba zdraviti v bolnišnici.

IZ MLADINSKEGA SESTANKA

V mesecu januarju je bila sklicana skupna seja OO ZSMS Termit Domžale. Glavna tema seje je bila združitev OO ZSMS TOZD Peskokopi, TOZD Ilpos in DSS služb.

Najprej smo pregledali izvajanje akcijskega programa v lanskem letu, tako v eni kot v drugi OO v Termitu. Ugotovili smo, da je sedanja dejavnost nezadovoljiva, zato smo bili soglasni s predlogom, da bi bila mladinska organizacija v podjetju v bodoče enotna, se pravi na ravni delovne organizacije. To utemeljitev smo potrdili s tem, ker sta bili sedanji OO v TOZD-u Peskokopi in v TOZD Ilpos po številu članstva premajhni in je tudi to zaviralo našo aktivnost. Po krajšem posvetovanju smo izvolili nov mladinski aktiv in sicer:

za predsednika OO ZSMS Termit se izvoli tov. Gorjup Martin, za namestnika tov. Vozel Marija, za sekretarja tov. Grčar Eva, za člana in zastopnika TOZD Peskokopi Mrčun Andreja, za TOZD Ilpos Teran Zvoneta, in za člana in zastopnika DSS služb tov. Kosmač Ireno.

Upamo, da bo po tej reorganizaciji delo v mladinski organizaciji bolj zaživel.

OBISK IZ OBČINSKE KONFERENCE

Kot vsako leto so nas tudi letos obiskali predstavniki Občinske konference v Domžalah. Prišli so z namenom, da pregledajo in ocenijo delo naše osnovne organizacije ZSMS.

Predsednik jih je seznanil z delom v lanskem letu, o akcijah, ki smo jih že izpeljali in imamo še načrtovane v tekočem letu. Navzoče je še posebej opozoril na reorganizacijo naše OO ZSMS, ki smo jo izvedli v začetku leta 1979 s tem, da smo se združili in od katere pričakujemo več sodelovanja vseh mladih in predvsem več dela.

Predstavniki iz Občinske konference so nas opozorili, da se premalo povezujemo s samoupravnimi organi v del. organizaciji in smo v njihovih vrstah premalo zastopani. Tudi sodelovanje z OO ZK in OOS bi bilo lahko izrazitejše. Pozanimali so se tudi, kako je z mladimi komunisti v naši delovni organizaciji. Predsednik OO ZK v Termitu je pojasnil, da med mladimi ni zanimanja, saj v vrstah ni niti enega mladince. Prizadevali se bomo, da se bo to stanje izboljšalo.

S strani predstavnikov OK ZSMS je prišlo tudi vprašanje glede štipendiranja v naši DO. Trenutno imamo 12 štipendistov in to je bil tudi razlog in potreba za ustanovitev aktiva štipendistov.

6. Drugi ukrepi v okviru prve pomoči.

Poklicna služba je posebno priporočajo, naj se zaposlijo v delovni organizaciji, ki bo zastopala njihove interese (Albana, Ilipos, ...).

IMAMO TUDI AKTIV ŠTIPENDISTOV

Mnogi med našimi bralci slišijo prvič za aktiv štipendistov. Zato vas želim na kratko seznaniti, kako je v naši delovni organizaciji s štipendisti.

Glede na to, da ima naša delovna organizacija precej štipendistov (12), ki večinoma v naših TOZD-ih in DSS služb delajo tudi med počitnicami ali pa so na obvezni praksi, je bilo nujno ustanoviti aktiv štipendistov in izvoliti iz njihovih vrst tudi predstavnika, ki bo zastopal navedene, se udeleževal naših sestankov in posredoval delo mladinske organizacije in njihove predloge tudi ostalim članom aktiva.

Naši štipendisti naj bi v bodoče čimbolj sodelovali z našo OO ZSMS, sodelovali na očiščevalnih akcijah v TOZD Peskokopi, TOZD Ilpos in v DSS služb, sodelovali s članki v našem internem časopisu "Delavec-Delavcu", dopisovali v glasilo OK ZSMS Bilten, poleg tega pa bi se skupno udeleževali naših strokovnih ekskurzij, izletov ipd. Pomemben faktor pri združevanju pa je tudi omogočanje štipendistom, da se spoznajo s samim proizvodnim procesom v delovni organizaciji, to so naši bodoči kadri in prav je da se že v času svojega izobraževanja v šoli seznanijo s praktičnim delom bodočega poklica.

Na koncu sestanka so štipendisti iz svojih vrst izvolili predstavnika, ki jih bo zastopal v delovni organizaciji in jih seznanjal s tekočimi problemi. To dolžnost je prevzel tov. Otrin Jani.

OB 45-letnici PRVE SMUČARSKE TEKME V IHANU

Kljub temu, da sem dolgo vrsto let kot tekmovalec in pozneje kot funkcionar deloval v sosednjem Dolu, sem se rad odzval ihanskim smučarjem ob njihovem jubileju in napisal nekaj besed o nastanku smučanja v našem kraju!

Mi smo sicer uradno spadali pod Dol, vendar je bila naša hiša prav na meji med Dolom in Ihanom. Tako so mi bili ihanski bregovi, kot so Radeckov vrt, Kovačev "Spašnik" (domačini so namreč ta breg imenovali "Spašnik", namesto pašnik) in "Kleverčarjev breg" v takoimenovani "Črni Gori" takorekoč pred nosom, ter sem prve korake na smučah napravil prav na teh bregovih! "Črno Goro" smo imenovali zaselek na bregu pod hribom Ajdovščina takoj za sedanjim Termitovim obratom, uradno pa se je ta vas takrat imenovala Zajevše pri Ihanu. Ime "Črna Gora" je vasi dal menda vaški samouk, nekak ihanski "Krvavelj", Marinčkov Tone. Na vrhu Ajdovščine je bil namreč svoj čas star ajdovski grad, na razvalinah tega gradu so domačini večkrat kopali "šac". Nekateri so temu vrhu rekli "Čarobna gora", Tone pa je to spremenil v "Črno Goro" - in to ime se je v vasi v ljudskem izročilu ohranilo še do danes; tudi v današnjem obratu "ILPOS" je zaposlenih nekaj "Črnogorcev".

Pa pustimo "Črno goro" in "Črnogorce" in se vrnimo k smučanju! Še preden se je na teh in drugih ihanskih bregovih pojavil kakšen smučar, so otroci pozimi poleg kepanja in drsanja po zaledenelih bajerjih poznali že sankanje, katero je bilo že precej razvito. Skoraj pri vsaki hiši so imeli večje ali manjše lesene sanke ali "šnite", kakor so temu rekli po domače. Ob zimskih popoldnevih je bilo na bregovih zelo živahno, najbolj primeren breg za sankanje pa je bil že omenjeni "Kovačev spašnik", takoj za Termitom. Po zaledenelem bregu pod Marinčkovo hišo pa so se domači fantje in dekleta vozili kar v kravjih "trugah". Velik specialist za izdelavo "šnit" je bil Kleverčarjev Matevž. Če so njegove sanke na zunaj izgledale še tako robustne, so šle vedno najbolj daleč!

Neko nedeljo popoldan smo se vozili po bregu izpod znamenja na "Krevelci" v dolino. Zadaaj smo za sanke privezali še "lojtro", Matevž je spredaj krmaril, trije pa smo klečali zadaj na "lojtri"; sneg je bil trd in zmrznjen in ker je bila hitrost prevelika, se je naš "štirisedežni bob" znašel v jarku.

Krmar Matevž je obležal z zvito nogo, ostali pa smo odnesli le manjše praske, kljub temu, da je tistega, ki je bil zadaj na lojtri, vrglo v veje bližnje češnje. Razbiti "bob" smo pustili kar v jarku in šli potihoma vsak na svoj dom. To je bila tudi moja zadnja vožnja s sankami, kajti zamikala me je novotarija - SMUČANJE!

"TA HUDA ZIMA"

Zime so bile v tistih časih nekaj drugega kot danes; sneg je v dolini ležal od začetka decembra, pa do sredine marca, na senčnih straneh za Ajdovščino, v Dobovljah in na Oklem pa se je dalo smučati od novembra do aprila.

Vendar pa je bila zima leta 1929 vseeno nekaj posebnega! Na Novega leta je začel padati gost, droben sneg in je padal cel teden, tako da so v tem času skozi Ihan trikrat orali sneg s šestimi pari konj, nato pa je pritisnil hud mraz, ki je dosegel najnižjo točko na "Svečnico" - 2. februarja in sicer - 36 stopinj celzija. Ihanska Mlinšca je bila popolnoma zamrznjena in brez kaplje vode. Zaradi tega smo smučarji takrat pri opisovanju posameznih dogodkov radi uporabljali izraz pred "ta hudo zimo" ali po "ta hudi zimi".

Kdaj se je na naših bregovih pojavil prvi smučar, se ne ve čisto točno, vsekakor pa kmalu po prvi svetovni vojni in še pred "ta hudo zimo". Še pred to zimo so se na ihanskih bregovih pojavili poleg že omenjenih sankočev tudi prvi smučarji - domačini, seveda vsi z dilcami domače izdelave. Zanimivo je, da je imela skoro vsaka vas svoj tip smuči. Medtem, ko so prvotne "döge" z usnjenimi vezmi bile že preteklost, so imeli smučarji iz Zgornjega Ihana ravne deske, na katerih je bila pribita krivina od rešetovega oboda.

Kavkovega Mateja, kateremu je smuči naredil oče, je treba še posebej omeniti! Ta je imel tudi krivino iz posebnega lese-nega kosa od spodaj "prišravfano na ravno desko". Za njega je tudi značilno, da sta šla na smučanje vedno oba z bratom Petrom, ker so bile smuči kolektivna hišna lastnina; tisti, kateri ni vozil, je vedno v torbici nesel tudi nekaj nujnega orodja za morebitni "servis": klešče, kladivo, žico in par žeblicev!

Ker smo imeli doma kovačijo, sva si z bratom izdelala smučke s pločevinasto krivino in železnimi togimi vezmi, to je bila nekakšna predhodnica današnjih "kovinskih" vezi. Značilno je,

da smo vsi imeli sprva samo po eno precej debelo palico, katera nam je še kako prav prišla pri zaviranju pri vožnji navzdol. Sicer pa so s samo eno palico smučali že na Blokah in pozneje tudi prvi tirolski smučarji; to je bil nekak sistem "Zdarsky", imenovan po nekem tirolskem smučarskem učitelju!

Kakorkoli že, novopečeni smučarji smo se takrat le s težavo prebijali naprej. Ni bilo prave opreme, zime so bile čedalje bolj skope s snegom, pa tudi starši so na vso to novotarijo gledali z nekim nezaupanjem, tako je marsikateri prototip smuči, ki je bil narejen doma, "ilegalno" končal v kmečki peči, še preden je bil preizkušen na najbližnjem bregu.

ZGODOVINSKO ODKRITJE!

Prvega "pravega" smučarja, kateri je imel dve palici z ogromnimi kot rešeto velikimi krpljicami, sva z bratom odkrila v nekem snežnem metežu, ko sva nesla žito v bližnji mlin. Kot neka "pošast" se je spustil po bregu navzdol, v radiusu krepko "pogrnil" in kot kafra izginil. Baje je bil to neki češki inženir, ki je prišel iz Krkonošev obiskat svoje sorodnike. Kljub temu, da je skrivnostni smučar izginil, pa je za sabo le pustil sled, v kateri se je videlo, da so imele smuči na spodnji strani "grabenček", kar je bila za nas že precejšnja novost.

Pri nadaljnih raziskavah nam je precej pomagal tudi nek "Jakov Henrik". Bil je bližnji sorodnik Pajerjevih iz "Črne Gore" in je vsako leto prišel v Ihan na počitnice. Sam sicer ni bil smučar, ampak "hribolazec", pa mu kljub temu tudi smučarska terminologija ni bila neznana. Ker je imel navado, da nas je otroke vedno spraševal, kako se učimo v šoli, kaj doma jemo in podobno, smo mu rekli kar "Spraševalnik". No, in prav njega smo tudi mi marsikaj vprašali. Posebno kako izgledajo prave smuči, okovje in čevlji. Vse nam je lepo narisal na papir, mi pa smo šli takoj drugi dan v kovačnico in po načrtu naredili prvo gibljivo vez in palice s krpljicami. Narisal nam je tudi skakalnico, vendar nam skakanja ni priporočal, češ, da je to "cirkus"! Kljub temu je še tisto zimo na Radeckovem vrtu zrasla tudi prva skakalnica; iz snega seveda!

SMUČARJI SE PREBIJAJO!

To so bili prvi koraki s smučmi na snegu, kakor sem jih doživljal jaz, skupaj z našo bližjo okolico. Dalj kot do "Črne Gore" na ihanski strani in do Kšanovega brega v Zaborštu

s tako primitivno opremo nismo prišli! Po "ta huđi zimi" pa nam je moj stric iz Dola, ki je bil kolar, naredil prave smuči, ker je nekje staknil vzorec; pa smo se podali naprej proti Ihanu, kjer smo prišli skupaj še z drugimi ihanskimi smučarji. Vozili smo se v glavnem na bregovih "Nad Rozalo" v Brinovčevi vasi, na bregu pod starim kamnolomom, ko pa smo postali že bolj predrzni, smo šli tudi naprej do Fostovke. Ko pa je začelo primanjkovati snega, smo odkrili tudi Dobovlje, Oklo in Vinje.

Kdo vse so v Ihanu in okolici takrat smučali, je težko naštetih, v skupini, v kateri sva smučala midva z bratom in ta je bila sigurno najštevilnejša in če se tako izrazim tudi najbolj aktivna, pa so bili: Rak Franc, Zajc Andrej, Gregorič Jože in Janko, Bevc Jože, Rotar Matej in Peter, Lunar Karol in Tine, Brinovčev Fant, Tomažovčev Fele, Krokorkov Slavc, Peharenkov Domine, Kokalj Ivan, Krpecov Jože, Pogačnik France, Lojze in Marko in drugi!

PRVA SMUČARSKA TEKMA!

Zanimivo je, da smo prej naštetih smučarji, kljub temu, da smo bili v glavnem že vsi precej dobri smukači, ker smo v glavnem vozili po bregovih navzdol, in nam tudi vožnja iz vrha Ihanskega Tabora ali celo Ajdovščine ni delala preglavic, organizirali prvo tekmo v tekih, o katerem smo takrat imeli še malo pojma. Ta tekma je bilo neko zimsko nedeljo popoldan v zimi 1934/35 - ali je bilo to decembra ali januarja, se ne ve točno. Tekli pa smo s skupnim startom, kot je to danes na naših in drugih maratonih in sicer od Navžarja do Kmetovega kozolca v bližini sedanjega "ILPOS"-a in nazaj. Vse bodoče aktivne tekmovalce pa je na prvi tekmi "obrnih" bodoči kulturnik Andrej Zajc iz Male Loke, kar smo mu kasneje sicer večkrat vrnili, vendar pa mu tega še do danes nismo povsem "odpustili"!

S to tekmo je bilo tudi konec navadnega "rekreacijskega" smučanja. Midva z bratom sva se vpisala v Smučarski klub "Ljubljana" in kasneje začela z organiziranim smučanjem v okviru telovadnega društva v Dolu. Rak Franc, Zajc Andrej in ostali iz Ihana pa so prav tako začeli z organizirano dejavnostjo v Ihanu in okolici. V obeh društvih - tako v Ihanu, kot v Dolu - se je smučanje, predvsem pa smučarski teki razvilo v 45 letih do zavidanja vredne stopnje, saj so tekmovalci obeh društev osvojili kopice uspehov, med katerimi ne manjka državnih in republiških naslovov!

Iz obeh krajev pa je bilo tudi precej tekmovalcev članov državne reprezentance, tako na mednarodnih tekmovanjih, Balkanskih prvenstvih in celo Evropskih in svetovnih prvenstvih!

Da ima v Ihanu za razvoj tekmovalnega smučanja največ zaslug četrto plasirani s prve tekme, tov. Rak Franc, mislim, da ni treba posebej poudarjati, vse seveda ob pomoči vseh ostalih krajanov in športnikov. Mi prvi smučarji pa smo veseli, ko vidimo, kakšen napredek je postal iz naših res več kot skromnih prvih korakov na "dilcah"!

Jerman Jože

"Prez obožena lista"

Terzitor "Generalni" ne je še večkrat vprašal, če ni na listu svetovni, kakšne smučarske šolje naj bi kupil svojim otrokom, da ne bi za njih kupili "OROŽNEGA LISTA".

Priznava nam, da kupi take šolje, v kakšnem je prišlo v planice daljavoja rimekih Olimpijskih let in časa jeva ("v špičkah")!

Jerman Jože

ENA ali DVE S "ŠPURE"

V takoimenovanem "kmetovem Gaberju v Črni Gori" smo smučarji leta 1936 naredili leseno skakalnico z vžganimi olimpijskimi krogi v čast zimske Olimpijade!

Na nesrečo pa je en "kol" naleta stal na "Vragovem" hribu iz Bišč (lastniki tega hriba so bili namreč trije že nekoliko priletni fantje). Zaradi motenja lastnine so nam grozili s tožbo na Brdu. Ob posredovanju ihanskega župana smo dosegli kopromis, plačali 50.- din iz svojega žepa in skakalnica je bila rešena!

- - -

Znano je, da imajo naši smučarji, tako Ihanci, kot Dolani še največ uspeha v takozvanem "BIATLONU", to je kombinacija smučarskega teka in streljanja. V neki enciklopediji smo brali, da je ta panoga nekak spomin na smučanje in lovce, ker so bili menda gozdarji in lovci prvi, kateri so začeli za svoje zimske obhode uporabljati smuči!

Zlobni jeziki pa trdijo, da imajo konkretno na našem terenu nekaj zaslug za to panogo tudi "Raubšici".

- - -

Z "Ozirom za Obzir" ker je Termitov obrat v Ihanu nekako na sredini med dvema "smučarskima" taboroma Ihanom in Dolom, se tudi Termitovi sindikalni funkcionarji vedno pogovarjajo o organizaciji smučarskega prvenstva Termita, vendar do realizacije še ni prišlo!

O tem govorijo namreč vedno takrat, KADAR SNEGA NI!!

- - -

"Brez orožnega lista"

Termitov "Generalni" me je že večkrat vprašal, če bi mu lahko svetoval, kakšne smučarske čevlje naj bi kupil svojim otrokom, da ne bi za njih rabili "OROŽNEGA LISTA".

Priporočamo mu, da kupi take čevlje, s kakršnimi je prišla v Planico delegacija zimskih Olimpijskih iger iz Sarajeva ("v špičakah")!

Jeran Jože

